

господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, ОНЕУ, 10-11 жовтня 2025 р.). Одеса, 2025. С 508-511.
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22540>.

УДК: 351.832

**РОЗУМІННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ В ГРОМАДІ:
АДАПТАЦІЯ БЕЗПЕКОВИХ ПРОГРАМ
UNDERSTANDING THE COMMUNITY SAFETY SYSTEM:
ADAPTATION OF SAFETY PROGRAMS**

Лотарева Дар'я Валеріївна,
здобувачка вищої освіти інженерно-енергетичного факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Україна;
Lotareva Darya
student of the Faculty of Engineering and Energy
Mykolaiv National Agrarian University,
Mykolaiv, Ukraine
dashalotareva04@icloud.com

Аналіз виявлених тенденцій та викликів засвідчує багатозорову та динамічну трансформацію безпекового середовища у територіальних громадах України. Простежується взаємозалежність між сприятливими та стримувальними факторами. Виразною є регіональна диференціація змін: громади, розташовані поблизу лінії фронту, швидше адаптують та оновлюють свої безпекові програми, тоді як віддалені території найчастіше зберігають елементи довоєнної інерційності. Загалом окреслені труднощі мають переважно системний характер, що зумовлює необхідність їх комплексного вирішення шляхом узгоджених дій на місцевому, регіональному та національному рівнях управління.

Дослідження виявляє наявність критичної тенденції до фрагментарного сприйняття безпеки у територіальних громадах, що виявляється у надмірній орієнтації на фізичні аспекти захисту населення. Програми безпеки громад, розташованих поблизу лінії фронту, переважно зосереджуються на облаштуванні укриттів, водночас ігноруючи інші ключові складові безпеки.

Особливо актуальним є недостатнє врахування інформаційної безпеки: лише незначна частка громад, включає відповідні заходи у свої програми. Відсутність системного, комплексного підходу підвищує вразливість громад перед гібридними загрозами, такими як дезінформація та кібератаки [4, с. 256].

Аналіз бюджетних витрат свідчить про незначну частку коштів, які виділяються на забезпечення безпеки, спрямовуються на фізичний захист, тоді як фінансування «м'яких» компонентів безпеки становить менше 5% від загального обсягу виділених коштів. Така дисбалансованість негативно впливає на загальну стійкість громад та знижує їхню здатність протистояти комплексним загрозам. Значною проблемою є також відсутність єдиної методології оцінки ефективності безпекових заходів, що унеможливорює об'єктивну оцінку результативності програм. Важливим кроком у цьому контексті є розробка єдиної системи індикаторів безпеки [2, с. 267], яка б охоплювала всі аспекти захисту громади: від фізичної безпеки до соціальної згуртованості.

Простежується також неспроможність значної частини громад адаптувати свої безпекові програми до умов повномасштабної війни. Аналіз показує, що громади західних регіонів продовжують діяти на основі документів, розроблених до лютого 2022 року, які не відображають актуальних загроз та нових безпекових реалій. Зміст оновлених програм свідчить про переважно формальний характер їх перегляду [1, с. 24], оскільки вони здебільшого становлять модифіковані версії попередніх документів та недостатньо враховують практичний досвід війни. У багатьох випадках такі програми не містять чітких механізмів реагування на специфічні воєнні загрози, зокрема ракетні удари та діяльність диверсійно-розвідувальних груп, що суттєво знижує їх ефективність.

Близько 25% громад України мають актуальні плани евакуації населення, у яких враховано практичний досвід евакуаційних заходів, проведених в інших регіонах. Відсутність системного підходу до оновлення

безпекових програм особливо виявляється у сфері взаємодії з військовими адміністраціями [3, с. 37] та підрозділами територіальної оборони, оскільки процедури координації між різними структурами часто залишаються нерегульованими або подані у надмірно узагальненій формі.

Додатковою проблемою є нестача механізмів оперативного внесення змін до безпекових програм у відповідь на появу нових загроз. У цьому контексті постає потреба у формуванні гнучкої системи планування безпеки, здатної забезпечити швидку адаптацію до трансформацій безпекової середовища.

Список використаних джерел

1. Зозуля О. В., Сухорукова А. Л. Удосконалення процесів державного регулювання розвитку регіонів України з врахуванням європейських стандартів. Перспективи розвитку територій: теорія і практика. Поствоєнне відновлення : матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Харків, 16-17 листопада 2023 р.). Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2023. С. 23-25.
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20668>.

2. Іваненко В. С. Реалізація заходів цивільного захисту у реформах місцевого самоврядування // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 265-268.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15758>.

3. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.

4. Самойленко О. О., Бацуровська І. В. Кібергігієна цифрового освітнього середовища як складова системи безпеки праці та життєдіяльності

Суспільство та національні інтереси: журнал. 2025. № 11(19). С 255-268.
[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11\(19\)-255-267](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11(19)-255-267).

УДК: 332.1

**ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПЛАНУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕКОВИХ
ІНІЦІАТИВ НА ГРОМАДСЬКОМУ РІВНІ
TOOLKIT FOR PLANNING AND IMPLEMENTING SECURITY
INITIATIVES AT THE PUBLIC LEVEL**

Мельничук Дмитро Володимирович,
здобувач вищої освіти інженерно-енергетичного факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Україна;
Melnychuk Dmytro
student of the Faculty of Engineering and Energy
Mykolaiv National Agrarian University,
Mykolaiv, Ukraine
Kovalenko01@ukr.net

Розв'язання безпекових питань в межах громади, населеного пункту чи об'єднання співвласників може бути ініційоване навіть однією зацікавленою особою. Важливим є здійснення попереднього аналізу наявних проблем та потенційних ризиків, визначення можливих партнерів, формування чіткого плану дій та фіксація очікуваних результатів. Хоча спектр факторів, що впливають на реалізацію таких ініціатив, є значно ширшим, саме окреслений комплекс був виявлений у процесі взаємодії з територіальними громадами. Уніфікованого підходу чи універсальної моделі для впровадження безпекових ініціатив не існує [1, с. 266], тому їх структура та зміст мають адаптуватися відповідно до конкретних потреб та особливостей кожної громади.

Аналіз безпекових питань у громаді передбачає системне вивчення сприйняття загроз її мешканцями. Ініціативна група має налагодити комунікацію з різними категоріями мешканців: прихильниками, опонентами та нейтральними учасниками, з метою з'ясування того, які чинники вони розглядають як потенційні джерела небезпеки, а також яким чином, на їхню думку, ці проблеми можуть бути вирішені та яку особисту долю вони готові взяти в цьому процесі. На основі отриманих даних формується узагальнений